

เทศน์เช้า วันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๕๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เอานะ เราตั้งใจฟังธรรมะนะ เราได้ทำบุญกุศลกันแล้ว เรามาวัดมา เรามาถวาย จังหัน คำว่า “ถวายจังหัน” คือปัจจัย ๔ ปัจจัย ๔ เพื่อสมณะดำรงชีพ สมณะดำรงชีพเพื่ออะไร? ดำรงชีพไว้เพื่อค้นหาหาสัจธรรม หาสัจธรรมไว้เพื่อตัวท่าน เพราะท่านมีคุณธรรมในใจของท่าน แล้วเอาคุณธรรมนั้นมาแผ่เราด้วย การแผ่เราไป แผ่เรา เราพยายามตะเกียกตะกาย จะหาคุณธรรมใส่หัวใจของเรา เราพยายามทำของเราแล้ว แต่เราทำของเราแล้วไม่ประสบความสำเร็จ เราทำของเราแล้วมันบิดเบือนอย่างไรมันถึงไม่เข้าสู่สัจธรรมอันนั้น เราถึงมาหาครูบาอาจารย์ให้ครูบาอาจารย์ชี้ทางบอกทางเรา ถ้าชี้ทางบอกทาง บอกทางที่ถูก

บอกทางที่ถูก ทางข้างนอก ทางข้างนอกคือแสวงหาปัจจัยเครื่องอาศัยเพื่อดำรงชีวิต ทางข้างใน ทางข้างในคือมรรคผลนิพพาน มรรคผลนิพพานคือการแสวงหาเพื่อทางออกของหัวใจนี้ เพราะหัวใจนี้เวียนว่ายตายเกิดมา ได้เกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอนถึงให้ค้นหาหาสัจธรรมในความเป็นจริงในการไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย แต่ในปัจจุบันนี้เราเกิด เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนา สอน สอนประเพณีวัฒนธรรม

วันนี้วันครอบครัว วันผู้สูงอายุ เพราะฤดูกาล ฤดูกาลเป็นหน้าร้อน จะเริ่มต้นเก็บเกี่ยว จะเริ่มต้นทำไร่ไถนาเพื่อประโยชน์การดำรงชีวิต เห็นไหม ให้ระลึกถึงกัน ให้ครอบครัวมีความระลึกถึงกัน ให้กตัญญูต่อกัน ให้มีผู้ใหญ่ผู้น้อย ผู้ใหญ่มีประสบการณ์การทำไร่ไถนา การดำรงชีวิตมาก่อน ผู้น้อยก็เรียนวิชา เรียนวิชาคือเรียนวิชาการใช้ชีวิต มีพ่อ มีแม่ มีปู่ มีย่า มีตา มียายในบ้าน มีความอบอุ่นในครอบครัว

ในครอบครัวของเรา วันครอบครัว วันผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุแล้วก็ดูความเจริญงอกงามของลูกหลานเรา ดอกไม้มันแรกผลิ มันแบ่งบาน มันมีความสวยงามของมัน ความสวยงามนี้เรื่องทางโลกนะ แต่ถ้ามันทางหัวใจละ ทางหัวใจมันคืนรนทั้งนั้นแหละ

เราต้องมีที่ยืนของเราในสังคมนี ในสังคมนีถ้าพระพุทธศาสนาเราเจือจางกัน เราเสียสละ เพื่อคุณงามความดี คุณงามความดี คนนี้เป็นคนดี คนนี้เป็นคนขยันหมั่นเพียร เราดูแลรักษา กัน เราดูแลขึ้นมาเพื่ออนาคต อนาคตผู้นำที่ดี สิ่งนี้มันเป็นประโยชน์กับสังคม ถ้าเราเห็นแก่สังคม ครอบครัวยุคเราก็มั่นคง

ตอนนีพุดถึงยาเสพติดต่างๆ ถ้ายาเสพติดมันเข้าไปถึงชายคาบ้าน ลูกหลานเรามันไม่ ปลอดภัยเลย แต่ถ้าเราเห็นใจ เราช่วยกันดูแล ถ้าสังคมมันมั่นคง ครอบครัวยุคก็อบอุ่น ถ้าจิตใจ มันเป็นธรรมๆ เป็นธรรมอย่างนั้นแหละ ถ้าเป็นธรรม แล้วถ้าปู่ย่าตายายพ่อแม่เราเสียไปแล้วละ วันครอบครัวยุคแล้วเราจะไปหาพ่อแม่เราที่ไหนละ

เวลาวันสงกรานต์เขาให้เอาธูปไปวัดไปวา ไปบั้งสุกุล พ่อแม่เราเผาไปแล้ว เราทำไปแล้ว เราก็มีรูป มีต่างๆ เราก็ระลึกถึงของเรา เราทำบุญกุศล แล้วอุทิศส่วนกุศล อุทิศส่วนกุศลให้พ่อแม่ ปู่ย่าตายายของเรา ให้เจ้ากรรมนายเวรของเรา อุทิศส่วนกุศล อุทิศส่วนกุศลแล้วมันจะได้ใหม่ละ มันจะได้ใหม่

มันเป็นผลของวิญญะนะ ผลของวิญญะ เทวดา อินทร์ พรหม กามภพ รูปภพ อรูปภพ มัน เป็นที่อยู่ของจิต จิตเวลาทำบุญกุศลขึ้นไป เวลาตายไปมันก็ไปอยู่บนพรหม บนเทวดา สวรรค์ อินทร์ พรหมนั้น เขามีความสุขความสงบระงับของเขา เขาได้ทิพย์สมบัติของเขา เขาก็ดูแล ดูแล ว่า อืม! แล้วลูกหลานเราละมันจะเป็นอย่างไร

แล้วถ้าของเรา พ่อแม่ปู่ย่าตายายเขาทำผิดพลาดมา เขาทำสิ่งใดมา ทำบาปอกุศลมา ตก นรกอเวจีไป เขาก็รอความช่วยเหลือ รอความเจือจางจากเรา รอเจือจางจากเรา

“แล้วอุทิศไปมันจะได้ใหม่ มันจะอุทิศไปได้ใหม่”

อุทิศไป ความอุทิศไปมันเป็นความเจตนาดี เราเจตนาดี เราเจตนาคิดถึง เราคิดถึงแล้วเรา อุทิศส่วนกุศลไป ความผูกพัน เห็นใหม่ ความผูกพัน มันสายบุญสายกรรม คนเรามันมีเวรมี กรรมต่อกันมา มันถึงเกิดมาพบหน้ากัน คนเรามีเวรมีกรรมมา มันถึงมาเกิดร่วมชาติร่วมตระกูล ต่อกัน คนเรามีเวรมีกรรมมา มันถึงเกิดมาแล้วมีปัญหาต่อกัน มันมีเวรมีกรรมต่อกันมาทั้งนั้นแหละ

ทีนี้มีเวรมีกรรมต่อกันมา เราทำบุญกุศล เราอุทิศส่วนกุศลๆ เราเอาอัฐิของท่านมาบังสุกุล นี่ทำบุญกุศล บังสุกุลที่ไหน เพราะเราทำบุญกุศล เรามีบุญกุศล เรามีความสุขของเรา เราเชื่อสังขารม กุศลคือความเข้าใจอันนี้ใจ ให้จิตวิญญาน ถ้ามีความสุข ถ้าอยู่บนเทวดา อินทร์ พรหมนั้นก็ขอให้มีความสุขมากขึ้นๆ เขาก็มีความสุขอยู่แล้ว เขาทำของเขามาแล้วเขาต้องการสิ่งใดจากเราล่ะ เขาไม่ต้องการสิ่งใดจากเรา เพราะเขาทำของเขาแล้ว แต่เขาต้องการลูกหลาน เขาต้องการความคิดถึง เขาต้องการความผูกพัน สิ่งนี้มันสายบุญสายกรรมนะ มันมีของมัน

แต่เราก็คิดกัน ในปัจจุบันนี้เวลาเขาบอกว่าเราทำบุญกุศลแล้ว นี่เขาถามปัญหาว่า พ่อแม่เขาตายไป เขาก็ไปนอนรอที่พ่อแม่เขาตาย เขาจะให้ฝันถึงพ่อแม่ของเขา

เอ็งมีวุฒิภาวะขนาดนั้นเขี้ยวหรือ เพราะอะไร เพราะมิตินั้นคนละมิตี มิตินองมนุษย์ มิตินองสัตว์ มิตินองเทวดา อินทร์ พรหม มิตินองเขาๆ จิตเกิดในภพชาติใด กินอาหารอย่างใด ดำรงชีวิตอย่างใด มันมีผลของมัน เทวดา อินทร์ พรหมเขาไม่กินข้าวแบบเราหรอก ที่เราทำบุญกุศลกันอยู่นี้มันเป็นอาหารหยาบๆ กวพิงการาหาร อาหารคำข้าวสำหรับร่างกายที่หยาบๆ นี้ เขากินบุญ เวลาคงบุญกุศล อุทิศบุญกุศล เราทำของเรา เทวดาเขากินทิพย์ เขาไม่กินอาหารอย่างนี้แล้วอาหารของเขาก็อาหารประจำภพชาติเขา แต่นี้ภพชาติของเรา ภพชาติของเรา เราทำได้ อย่างนี้ เราทำอย่างนี้มันเป็นสัญลักษณ์ เป็นสัญลักษณ์ที่เราทำคุณงามความดี แล้วคุณงามความดีนี้มันตกที่ไหนล่ะ? มันตกที่เจตนา แล้วมันต้องมีที่มาที่ไป

หัวใจนั้นมันมีความรู้สึกนึกคิดมันถึงได้เสียสละของมัน แล้วหัวใจนั้น หัวใจนี้เป็นอิสระ หัวใจนี้ปฏิสนธิจิตมันเวียนวายตายเกิด มันเกิดในครรภ์ เกิดในไข่ เกิดในน้ำคร่ำ เกิดในโอปปาทิกะ เพราะมันเกิดโดยเวรโดยกรรมของมัน เพราะมีเวรมีกรรมมันถึงสืบทอดกันมา ถ้าสืบทอดกันมา เวลาเราสร้างบุญกุศล เราอุทิศร่วมสิ่งนี้ใจ

ถ้าเราทำของเราแล้ว เราเกิดมาเป็นมนุษย์ ในปัจจุบันนี้เราเป็นมนุษย์ เรามีหุมีตา เราสัมผัสได้ในภพของมนุษย์ ภพของเทวดา อินทร์ พรหมเราไม่รู้ เราไม่รู้ แต่เราเชื่อ เราเชื่อพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ สังฆธรรมไว้

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นคนบอกไว้เอง เป็นคนสั่งสอน เทศนาสั่งสอนเลยนะ บุญเพนิวาसानุสติญาณ กว่าจะไปเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า วิชชา ๓ ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าระลึกอดีตชาติไปตลอดเลย บุญเพนิวาसानุสติญาณ เวลาองค์สมเด็จพระ

พระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่ตรัสรู้ธรรมขึ้นมา จุติอุปปาตญาณ ญาณที่ว่าจิตนี้ไปเกิดที่ไหน เกิดอย่างไร ถ้ามันยังไม่สิ้นสุด มันจะหมุนเวียนว่ายตายเกิดอยู่อย่างนี้ อาสวัภพญาณ สාරอกกาย อวิชาความไม่รู้ เพราะความไม่รู้มันถึงเวียนว่ายตายเกิด เพราะความไม่รู้มันถึงไป มันกำจัดสิ้นความไม่รู้มัน มันรู้แจ่มแจ้งอยู่นั่นนะ เราเห็นอยู่ข้างหน้าว่ามันเป็นภพเป็นกัณฑ์ เราจะเดินเข้าไปหามันใหม่ เราเห็นว่าข้างหน้ามันเป็นเครื่องล่อ มันมีแต่ความสุขความดีงาม เราจะเข้าไปหามันใหม่ ถ้าเราโง่ เราก็เดินเข้าไปหามัน ก็มีการเวียนว่ายตายเกิด

ถ้าเราไม่โง่ เราไม่เดินเข้าไปหามัน เราก็ไม่เวียนว่ายตายเกิด เพราะมันไม่เวียนว่ายตายเกิด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ว่า การ วิชชา ๓ ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ยืนยันไว้เอง ถ้ายืนยันไว้แล้ว นี่เป็นสังขธรรม ๖ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เราเชื่อในสังขธรรม ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ในปัจจุบันนี้เราเป็นปุถุชน เราเป็นปุถุชนคนหนา คนหนาด้วยกิเลส ด้วยความไม่รู้ พอความไม่รู้ไปศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราก็จะเอาวุฒิภาวะอย่างนั้นเลย “เวลามีคนตายไปแล้วต้องมาบอกฉัน” เขามาได้อย่างไร เขาก็มีเวรมีกรรมของเขา เขามาข้ามภพข้ามชาติไม่ได้ ถ้าเขามาข้ามภพข้ามชาติไม่ได้ แต่มันมีคุณธรรม ๖ เวลาครูบาอาจารย์ของเรา ครูบาอาจารย์ของเราที่จรรจนิสัยที่ท่านทำของท่านได้

คูลี หลวงตาท่านพูดถึง มีพระกรรมฐาน ๒ องค์ไปเที่ยวป่าด้วยกัน แล้วก็แยกกันอยู่ คนหนึ่งอยู่ในถ้ำ บอกอีก ๓ วันจะมาเจอกัน คือนั้นมาแล้ว คือนั้นรุ่งขึ้นมาแล้ว ทนไม่ไหว มันเพราะอะไรละ เพราะเปรต เปรตมันตกที่นั่น มันตายที่นั่น แล้วมันอยู่ที่นั่น มันห้อยหัวจากถ้ำลงมา เอาหน้าออกมาเสียดมาตี จะเอาไปเป็นสามี ทนไม่ไหว แล้วลงมา พอมาถึงมาเล่าให้ฟัง อย่างนั้นผมจะไปลอง พอไปลอง โคนเหมือนกัน โคนเหมือนกัน เพราะอะไร เพราะเขามีวุฒิภาวะเสมอกัน เขาเป็นนักปฏิบัติด้วยกัน เขาเป็นกรรมฐาน เขาปฏิบัติของเขา วุฒิภาวะจิตของเขามีคุณธรรมอย่างนั้นเขาถึงสัมผัสของเขาได้ แล้วเขาสัมผัสของเขาได้ เขาคูยกกันแล้วมันเป็นความจริงได้ แต่วุฒิภาวะของเรามันระดับนี้ วุฒิภาวะของเราระดับนี้ เราก็ทำของเราระดับนี้ไง เราไม่ต้องไปรู้ข้ามภพข้ามชาติ เรารู้ชาตินี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้รู้จักชาตินี้ ชาตินี้คือปัจจุบัน ชาตินี้คือสติปัญญาของเรา สติปัญญาของเรา เรารักษาของเราละ

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อริยสัจ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ทุกข์ควรกำหนด แต่เราไม่รู้จักทุกข์ เราไม่เคยเห็นทุกข์ มันเป็นวิบากของทุกข์แล้วไง เวลาทุกข์มันเกิดขึ้น ทุกข์มันเกิดขึ้นมันเกิดที่ไหน ทุกข์เกิดขึ้น ทุกข์ตั้งอยู่ ทุกข์ดับไป ทุกข์เกิดขึ้นเพราะจิตมันโง่ มัน

ไปสัมผัสอารมณ์ มันไปยึดมั่นถือมั่นมันถึงใจ เพราะมันโยงมันถึงได้ทุก พอทุกแล้ว มันสัมผัสแล้ว “โอ๊ย! ทุกข์ โอ๊ย! ทุกข์” นี่มันผลของมัน

หลวงตาท่านสอนว่า กิเลสมันจีรคบนหัวใจของเรา แล้วมันก็ไปแล้ว แต่เราไปเห็นกลิ่นขี้ นั่นนะ กลิ่นที่กิเลสมันขี้ไว้บนหัวใจ บ่นทุกข์ๆ แต่เราไม่เห็นคนขี้ เราไม่เห็นกิเลสมันขี้บนหัวใจของเราไง แต่มันขี้เสร็จแล้วมันก็ไป เพราะมันเป็นต้นตอความทะยานอยาก มันขี้แล้วมันก็ไป แล้วเราก็ก็นั่งตรงนั้นแหละ โอ๊ยขี้ที่เหม็นๆ บนหัวใจเรา “ทุกข์ๆ” นี่คือวิบากของมันไง

แต่เราบอกว่า “ทุกข์ควรกำหนด กำหนดแล้ว ทุกข์เกือบเป็นเกือบตาย กำหนดแล้ว”

มีพระปฏิบัติบางองค์นะ เขาพยายามแบกหินแบกทราย เขาบอกเขาอยากเห็นทุกข์...ทุกข์ อย่างนี้มันเป็นทุกข์ประจำธาตุขันธ์ ถ้าทุกข์แบบนี้ เราไม่ใช่คุณนะ อาชีพของเขาสุจริต กรรมกร แบกหามเขาแบกหามเหนื่อยล้าขนาดนั้น เขาทุกข์ไหม เขาก็ทุกข์เหมือนกัน แต่เขาทุกข์เพื่ออาชีพของเขา เป็นความสุจริตเพื่อดำรงชีพของเขา

โอ้เราอยากจะทำทุกข์ๆ ไม่ใช่ทุกข์อย่างนั้น เวลาทุกข์ของเรา เรานักบริหาร นั่งอยู่เฉยๆ แต่เหนื่อยมาก นั่งอยู่เฉยๆ เครียดมาก นี่มันทุกข์อะไร นี่มันทุกข์อะไร ไม่ได้แบกหามไปกับใคร นั่งอยู่ในห้องแอร์ ทุกข์แสนเชิญ นี่มันทุกข์คืออะไร แต่เราเข้าใจว่าทุกข์เราต้องอาบเหงื่อต่างน้ำ

เวลามันทุกข์ใจนะ ทุกข์ควรกำหนด สมุทัยควรละ ทุกข์ควรกำหนด ถ้าเราเกิดในชาติปัจจุบันนี้ เราเชื่อ เรามีศรัทธา เรามีศรัทธาความเชื่อ ความเชื่อในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเชื่อในองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมตตากรุณา จะรู้สัตว์ขันธ์สัตว์เราเป็นสัตว์ตัวหนึ่งนะ เราต้องอยู่ในวิภวภูมิตั้งนี้ เราต้องอยู่ในวิภวภูมิตั้งนี้ เราจะรู้สัตว์ขันธ์สัตว์ของเราทุกคนปรารถนาความสุข เกลียดความทุกข์ แล้วความสุขใดมันเท่ากับจิตสงบ ความสุขใดมันเท่ากับวิมุตติสุข วิมุตติสุขมันสุขเหนือโลก แต่ของเราสุขเวทนา มันมีเวทนาไง มีการกระทบใจ มีผลรับรู้ไง มันถึงเป็นอามิสใจ เราหาความสุขกันเท่านี้ แล้วก็คิดว่านี่เป็นความสุข ความสุขอย่างนี้เกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป ความสุขนี้เกิดขึ้นได้ต่อเมื่อเราแสวงหา ประสบความสำเร็จขึ้นมา ก็มีมีความสุขชั่วคราว แล้วพอมันจืดชืดขึ้นมา มันก็จางไป แล้วเราก็ก็นั่งแสวงหาแต่ความสุขอย่างนี้ ความสุขประจำโลกใจ

แต่ความสุขวิมุตติมันสุขเหนือโลกใจ ความสุขที่ไม่มีสิ่งใดไปสัมผัสมันได้ใจ มันอยู่เหนือทุกๆ อย่างเลย แล้วมันอยู่ไหน? มันอยู่กลางหัวใจเรานี้ มันอยู่ที่ความรู้สึกนี้ เพราะสสารสิ่งที่ไม่มีชีวิตมันสัมผัสสิ่งใดแล้วมันรับรู้ไม่ได้ สสารธาตุนี้ เป็นสสารที่มีชีวิต มันรู้สุขรู้ทุกข์ได้ แล้วเวลารู้สุขรู้ทุกข์มันก็ไปรู้จากข้างนอก หยาบๆ

แต่เวลาจิตสงบแล้ว “อันนี้มันคืออะไร อันนี้มันคืออะไร” ความสุขสงบระงับเราไม่เคยสัมผัสมัน สุขสงบระงับแล้วมันมีความสุขของมัน มันไม่แอบอิง มันไม่พาดพิงถึงอะไรเลย นี่สัมมาสมาธิ สัมมาสมาธิมันก็เจริญแล้วเสื่อม เพราะมันทรงอยู่โดยตัวมันเองไม่ได้ สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง สรรพสิ่งในโลกนี้ไม่มีสิ่งใดคงที่ สรรพสิ่งในโลกนี้แปรปรวนทั้งหมด แม้แต่สมาธิก็แปรปรวน

ฉะนั้น เวลามันแปรปรวนขึ้นมา เราจะต้องมีสติปัญญา จากพื้นฐานสัมมาสมาธิ คือต้นข้าวของจิต ต้นข้าวของปฏิสนธิวิญญาณที่เวียนว่ายตายเกิดนี้ มันต้องสำรอกกันที่นี้ มันต้องวิปัสสนากันที่นี้ มันจะคายออกๆ ไอ้ตัวโง่ที่มันเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ พอจิตสงบแล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนา มันเกิดปัญญาของมัน ปัญญา มันเกิดการแยกแยะ มันเกิดมรรคใจ อาสวัชยญาณ ญาณหยั่งรู้ในหัวใจ ญาณหยั่งรู้ที่ละเอียดลึกซึ้ง ที่มันสำรอกคายอวิชชาออกจากหัวใจ อันนี้คือสมบัติของเรา สมบัติในชาติปัจจุบันนี้

ผลของการเวียนว่ายตายเกิดมันเป็นผลของวัฏฏะ ผลของวัฏฏะคือจิตแต่ละดวงมันเป็นอิสระต่อกัน จิตแต่ละดวงมันสร้างเวรสร้างกรรมมาแตกต่างกัน แต่สร้างเวรสร้างกรรม เรามีค่าเสมอเหมือนกัน เพราะเราเกิดมาเป็นมนุษย์เหมือนกัน เรามีปากและท้องเหมือนกัน เราต้องใช้ปัจจัย ๔ เหมือนกัน เรามีความทุกข์เหมือนกัน เราเกิดมาเสมอเป็นญาติกันโดยธรรม แต่หัวใจที่มันมีจิตนิสัย นั่นนะ อันนั้นมันแตกต่างกัน พอมันแตกต่างกัน จิตถึงเป็นอิสระกันทุกๆ ดวงจิต

จิตของเรา เราเกิดเป็นลูก เราเกิดเป็นหลาน เราเกิดเป็นอะไรก็แล้วแต่ แต่เรามีสติปัญญาค้นคว้าในหัวใจของเรา มันจะเกิดมรรคเกิดผลในหัวใจของเรา พระพุทธศาสนาสอนที่นี้ พระพุทธศาสนาไม่ได้สอนเห็นผีเห็นเปรต เห็นเปรตเห็นวิญญาณมันเปรตวิญญาณข้างนอก ถ้ามันเกิดนิमित นิमितก็ต้องแก้ไข มันต้องมีการแก้ไข มันต้องมีการปรับปรุงขึ้นมาให้เข้าสู่ธรรม ให้เข้าสู่ความจริง

เราเกิดมาเป็นมนุษย์นะ เทวดา อินทร์ พรหมเขาเกิดของเขา เขาเพลิดเพลินในชีวิตของเขา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ว่า การ เขาต้องมาฟังเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เทวดา อินทร์ พรหมมาฟังเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำไม เทวดา อินทร์ พรหมสูงกว่าเรา เทวดา อินทร์ พรหมฉลาดกว่าเรา เทวดา อินทร์ พรหมทำไมไม่ทำมรรคผลให้เกิดขึ้น ทำไมเทวดา อินทร์ พรหมต้องมาฟังเทศน์ครูบาอาจารย์ของเรา ฟังเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

แล้วปัจจุบันนี้เราเกิดเป็นใคร เราเกิดเป็นมนุษย์มีร่างกายและจิตใจ ร่างกายนี้บีบคั้น ไม่หาอาหารให้มัน มันก็หิว ไม่บำรุงรักษามัน มันก็เหม็นเน่า ต้องดูแลมันทั้งนั้นเลยไอ้ร่างกายนี้แล้วหัวใจมันก็รับผิชอบแต่ร่างกายนี้ แล้วก็ต้องให้คนชมว่าฉันดีฉันงาม...ชมคือโลกธรรม ๘

ปัจจุตัง สันติภูริโก ความเป็นจริงในหัวใจ ถ้าความจริงในหัวใจ เวลาเราทำบุญกุศลกัน อุทิศส่วนกุศลไป แล้วก็บอกว่า “เราเป็นคนทุกข์คนยาก เราจะเอาสิ่งใดอุทิศส่วนกุศลให้พ่อแม่ ปู่ย่าตายายของเรา”

ถ้ามีการปฏิบัติบูชา ถ้าจิตใจเราสงบระงับ แล้วเราอุทิศส่วนกุศลสิ่งนี้ให้กับจิต ให้กับปู่ย่าตายายของเรา ให้กับจิตวิญญาณ มันจะได้กุศลขนาดไหน เราก็จะบอกว่าเราต้องทำบุญ ทำบุญแล้วเราอุทิศส่วนกุศลนี้เพื่อให้กับเปรตญาติ ให้กับจิตและญาติของเรา แต่เราไม่รู้เลยว่าจิตของเรา มีคุณสมบัติที่สามารถทำความสงบระงับได้ จิตของเราสามารถสร้างบุญกุศลตัวมันเองได้ แล้วจิตของเราสามารถอุทิศส่วนกุศลที่เลอเลิศได้ เกิดขึ้นมาจากการนั่งสมาธิภาวนา เกิดขึ้นมาจากความจริงใจความตั้งใจของเรา แล้วเราเอาชนะหัวใจของเรา เราก็อยากให้เป็นปู่ย่าตายายชนะหัวใจของท่านเหมือนกับที่เราทำชนะหัวใจของเรา เห็นไหม

นี่ปฏิบัติบูชา บูชาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ปัจจุตัง สันติภูริโกจะเกิดบนหัวใจเรา เกิดขึ้นมาท่ามกลางหัวใจนี้ หัวใจนี้ได้สัมผัสธรรม แล้วอุทิศส่วนกุศลนี้ให้กับเจ้ากรรมนายเวร ให้กับปู่ย่าตายายของเรา

วันครอบครัว ปู่ย่าตายายที่ยังมีชีวิตอยู่ เราก็กตัญญูกตเวที เราก็ดูแลท่าน ถ้าท่านเสียชีวิตไปแล้ว เราก็ระลึกถึงท่าน เราทำคุณงามความดีของเราแล้วอุทิศส่วนกุศลถึงท่าน มันเป็นสมบัติของผู้ดี มันเป็นสมบัติของคนดี คนดีจะมีความกตัญญูกตเวที ชาติตระกูลของเรามามันก็สืบๆ ต่อ

กันมา เราอุทิศส่วนกุศลชาติตระกูลของเรา แล้วเราจะดูแลชาติตระกูลของเรา แล้วเราจะคูจิตของเรา เพื่อให้จิตของเรามีคุณธรรมในใจของเรา เอวัง